

'Een prachtig, weids verhaal over de lotsbestemmingen van een familie in Vietnam gedurende een halve eeuw.

Aantrekkelijk, gracieus en rijk!

– KIRKUS REVIEWS

DE
BERGEN
ZINGEN

LEESCLUBKIT

ROMAN

NGUYỄN PHAN QUẾ MAI

Beste lezers,

Het schrijven van *De bergen zingen* vergde zeven jaar, honderden revisies, talloze slapeloze nachten, en heel wat tranen. Maar nu is het eindelijk verschenen. Ik dank jullie, mijn dierbare lezers, voor jullie tijd: de tijd die jullie hebben doorgebracht of gaan doorbrengen met de familie Trần uit mijn roman.

Oma Diệu Lan in *De bergen zingen* is de oma die ik zelf graag had willen hebben. Mijn beide oma's waren al overleden toen ik geboren werd. Ik miste een oma die wiegeliedjes voor me zong, die me de dorpsverhalen en –legenden vertelde, van wie ik de geschiedenis van mijn eigen familie had kunnen vernemen. Maar nu ik *De bergen zingen* in mijn handen houd, voelt het alsof ik echt een oma heb. Dank dat ik mijn vreugde daarover met jullie mag delen!

Hương is een belichaming van mijn eigen ervaringen met opgroeien in Vietnam en de verwoestende effecten van oorlog waarvan ik getuige ben geweest. Maar bovenal staat zij voor een generatie Vietnamezen die het oorlogstrauma van de uit de strijd teruggekeerde soldaten hebben geërfd.

De roman bevat verhalen die afkomstig zijn uit mijn eigen familie, en bewerkte verhalen die zijn gebaseerd op wat ik heb gehoord van de honderden mensen die ik heb geïnterviewd. Daarnaast heb ik talloze boeken, fictie en non-fictie, over Vietnam gelezen, waardoor ik de turbulente geschiedenis van mijn volk beter ben gaan begrijpen.

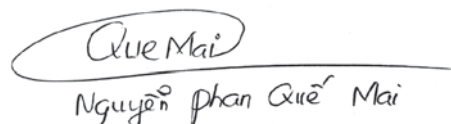
Ik heb acht boeken in het Vietnamees geschreven: fictie, non-fictie en gedichten, maar *De bergen zingen* beschouw ik als mijn meest veelomvattende werk tot nu toe. Het is een dringende oproep tot vrede, tot liefde van mens tot mens. Die oproep vindt zijn weerklink in de vorm van deze roman, want, zoals Hương zegt: 'Op de een of andere manier wist ik dat er nooit meer oorlog zou komen als mensen bereid waren zich in elkaar te verdiepen en het licht van een andere cultuur te zien.'

Ik hoop dat de diakritische tekens in de Vietnamese namen en woorden in *De bergen zingen* niet als hinderlijk worden ervaren. Op het eerste oog doen ze wellicht vreemd aan, maar ze zijn net zo belangrijk als het dak op een huis. Het woord 'ma', bijvoorbeeld, kan worden geschreven als *ma, má, mà, mả, mạ* en *mã*, en heel verschillende dingen betekenen: geest, moeder, maar, graf, jonge rijstplant en paard. De schrijfwijze van het woord 'bo' kent nog meer varianten: *bó, bỗ, bọ, bở, bở, bở, bỗ, bở* en *bỏ*, met de respectievelijke betekenis van bundel, verlaten, insect, boter, zompig, oever, pispot, vader, maîtresse en voedzaam. Alleen al dat jullie *De bergen zingen* willen lezen, is voor mij een blijk van waardering voor de schoonheid en complexiteit van mijn moedertaal. Dank daarvoor!

Pas op mijn veertiende kreeg ik de kans Engels te leren, waardoor het neerpennen van deze epische vertelling over het Vietnam van de twintigste eeuw een even groot avontuur was als het blootvoets beklimmen van een hoge berg. Ik klom met mijn pen in de ene hand en mijn Vietnamees-Engelse woordenboek in de andere. Gedurende het klimmen verslond ik de ene Engelse roman na de andere en leerde ik er elke dag nieuwe woorden bij, zodat die op een gegeven moment in mijn onderbewustzijn zouden belanden.

Behalve de taal moest ik nog meer obstakels overwinnen om dit verhaal te kunnen schrijven, waaronder mijn angst voor censuur. Dank, lieve lezers, dat jullie me op deze uitdagende reis als schrijver willen begeleiden.

Met oprechte dank en warme groet,

Nguyễn Phan Quế Mai

Nguyễn Phan Quế Mai (1973) werd geboren tijdens de Vietnamoorlog en groeide op met de nasleep daarvan. Ze werkte als straatverkoper en rijstboerin, totdat ze een beurs won voor een universiteit in Australië. In het Vietnamees schreef zij al acht boeken, waarvoor zij verschillende prijzen won. *De bergen zingen* is de eerste roman die ze in het Engels heeft geschreven.

DISCUSSIEVRAGEN

1. Er komen veel belangrijke historische gebeurtenissen langs in de roman. Hoeveel wist jij al van deze geschiedenis voordat je *De bergen zingen* begon te lezen? Heeft het verhaal je een nieuwe visie weten te bieden op gebeurtenissen waar je al van wist?
2. Een groot deel van de personages in *De bergen zingen* maakt vreselijke dingen mee. Sommigen moeten ingewikkelde keuzes maken. En ieder personage gaat anders met zijn of haar ervaringen om. De Sơn ca helpt Hương de moed te bewaren. Welke andere objecten, herinneringen, mensen of gesprekken helpen personages om de narigheden te doorstaan en ervan te herstellen?
3. Hoe helpt grootmoeder Diêu Lan haar kinderen als ze terugkomen? Wat zegt haar relatie met haar kinderen over het soort familierelaties in Vietnam?
4. Oorlogsverhalen worden vaak vanuit een mannelijk perspectief verteld. In *De bergen zingen* vertellen Hương en Diêu Lan om en om het verhaal. In welk opzicht zou de roman afwijken als deze mannelijke vertellers had gehad? Waarom denk je dat de auteur ervoor heeft gekozen om vrouwen en meisjes het verhaal te laten vertellen, in plaats van mannen en jongens?
5. Voor welk personage had je het meest sympathie? Voor welk personage het minst? En waarom?
6. 'Ik moest en zou blijven zingen. Zolang ik mijn stem nog had, leefde ik,' zegt oma Diêu Lan. Kun je voorbeelden noemen van muziek en poëzie die in de roman voorkomen? Hoe belangrijk denk je dat muziek en poëzie zijn in de Vietnamese cultuur? Hoe belangrijk zijn muziek en poëzie in jouw eigen cultuur?
7. In *De bergen zingen* wordt geschreven over oorlog en over pijn, maar er zijn ook beschrijvingen van prachtige landschappen, interessante bezienswaardigheden in de steden en de heerlijkste etenswaren en gerechten. Zijn er locaties bij die je graag zou willen bezoeken of al hebt bezocht? Of eten dat je graag wilt proberen of al hebt gegeten?
8. Volgens Hương zijn spreekwoorden de essentie van Vietnamese wijsheid, mondeling doorgegeven van de ene generatie op de andere, nog voordat geschreven Vietnamese taal bestond. Twee voorbeelden zijn: *Trong cái rủi có cái may* (In tegenspoed ligt voorspoed verborgen.) en *Ác giả ác báo* (Wie wreed doet, wreed ontmoet). Zit er voor jou enige waarheid in deze spreekwoorden? Zijn er andere spreekwoorden uit het boek die je zijn bijgebleven, zo ja, welke en waarom?
9. In *De bergen zingen* worden de Vietnamese namen en woorden geschreven met diakritische tekens. Voor Vietnamese sprekers zijn deze tekens essentieel om de betekenis van het woord te kunnen interpreteren: zo hebben de woorden *ma, mã, má, mà, mả*, en *mã* allemaal een andere betekenis (geest, graf, moeder, maar, jonge rijstplant en paard). Toch is het ongebruikelijk om dit in een vertaling over te nemen. Hebben de tekens je leeservaring beïnvloed? Zo ja, hoe?
10. Hương denkt dat als mensen gewillig zijn om over andere culturen te leren, er geen oorlog meer in de wereld zou zijn. Denk jij dat Hương door het lezen van boeken anders is gaan denken over Amerika en de Amerikaanse bevolking? Welke boeken hebben jouw horizon verbreed?
11. Grootmoeder zegt: 'Als onze verhalen blijven voortbestaan, zullen we nooit sterven, ook al zijn onze lichamen niet meer op aarde.' *De bergen zingen* is geïnspireerd op de ervaringen van de familie van de auteur. Welke verhalen van je eigen familie zouden in een roman beschreven kunnen worden? Ken je boeken die je aan je eigen familieverhaal doen denken?
12. Had je eerder boeken afkomstig uit of over Vietnam gelezen? In hoeverre kwam het Vietnam dat beschreven wordt in *De bergen zingen* overeen met het beeld van Vietnam dat je had?

DEZE VRAGEN KUN
JE GEBRUIKEN OM NOG
IETS LANGER STIL
TE STAAN BIJ HET BOEK
DE BERGEN ZINGEN,
OF OM MET ANDEREN
OVER DE ROMAN
TE PRATEN.

VELE BERGEN TE BEKLIMMEN

Een essay door Nguyễn Phan Quế Mai

In 1983, ik was toen tien jaar oud, ging ik in het geheim naar het postkantoor in de stad waar ik woonde, om een brief naar Hà Nội te versturen. De envelop bevatte mijn inzending voor een schrijfwedstrijd. Toen het bericht kwam dat ik een prijs had gewonnen, waren mijn ouders geschokt. Ze wezen mij erop dat ze niet wilden dat hun enige dochter schrijver zou worden, omdat het schrijverschap in Vietnam een lange, gecompliceerde historie kent. Ik moest mijn droom opzijzetten en allerlei soorten werk doen om bij te dragen aan het levensonderhoud van ons gezin. Maar de schrijver in mij luisterde altijd naar andere mensen, vroeg altijd hoe zij de oorlog hadden meegemaakt, en sloeg al die verhalen in haar geheugen op. Als tiener reisde ik meerdere malen naar de dorpen waar mijn ouders waren geboren, om met oudere familieleden en vrienden te praten en me met behulp van hun verhalen een voorstelling te maken van hoe het leven moest zijn geweest voor mijn grootouders, die voor mijn geboorte al gestorven of omgebracht waren. En hoe meer ik het pijnlijke verleden van Vietnam begon te begrijpen, hoe meer mensen bereid waren de gebeurtenissen uit hun leven met mij te delen.

Zonder dat ik me ervan bewust was, was ik op jonge leeftijd eigenlijk al bezig met vooronderzoek voor *De bergen zingen*. De tijd, de afstand en het gestage wetenschappelijke onderzoek maakten uiteindelijk dat ik de complexiteit van de geschiedenis van Vietnam en zijn relatie met andere landen leerde begrijpen. Dit begrip is breder geworden door diepgaande gedachtewisselingen met zowel Vietnamese als Amerikaanse oorlogsveteranen, en door mijn vrijwilligerswerk voor oorlogsslachtoffers.

De bergen zingen belichaamt mijn diepe verlangen om mijn grootmoeders te leren kennen en om de ondervertegenwoordigde vrouwen en kinderen een stem te geven; zij hebben vaak het meest te lijden van de gevolgen van oorlogen, maar moeten hun verdriet verbergen om steun en troost te bieden aan terugkerende soldaten. Via oma Diêu Lan en haar kleindochter Hường kon ik in de roman met hen praten, in hun voetsporen treden en me een voorstelling maken van hun dromen en verlangens.

Het lijkt misschien ironisch dat ik ervoor gekozen heb om deze roman, mijn tot nu toe meest persoonlijke werk, in het Engels te schrijven, de taal van agressieve militaire

machten en culturen. Maar deze taal heeft me een nieuwe stem gegeven en een manier om de turbulente gebeurtenissen uit het verleden van mijn land in fictie vast te leggen, ook gebeurtenissen die nog onvoldoende zijn gedocumenteerd in Vietnamese romans, zoals de Grote Hongersnood en de landhervormingen. Met mijn boek wilde ik ook reageren op de Hollywoodfilms en -romans, geschreven door westerlingen die ons land nog steeds vanuit het perspectief van oorlog bekijken en Vietnamezen beschouwen als mensen die niets hoeven te zeggen, of die, als we wel tekst krijgen, simpel, naïef, wreed of opportunistisch klinken. Over Vietnam in en na oorlogstijd zijn in het Engels boekenkasten vol geschreven, maar stemmen vanuit Vietnam zelf zijn schaars.

***De bergen zingen
belichaamt mijn diepe
verlangen om mijn
grootmoeders te leren
kennen en om de
ondervertegenwoordigde
vrouwen en kinderen een
stem te geven.***

Toen ik een jaar of veertien was en voor het eerst met de Engelse taal kennismaakte, had ik geen idee dat het de taal zou worden die *De bergen zingen* zou redden. In Khương Dụ, het kleine dorp in het Noorden waar ik ben geboren, was geen leraar Engels. In Bạc Liêu, de stad in het Zuiden waar ik ben opgegroeid, waren niet veel mensen die Engels konden spreken. Ik was een scholier die daarnaast op de rijstvelden en als straatverkoper werkte. Voor mij was de Westerse wereld geheimzinnig, hij bestond alleen in de zwart-witfilms waarvan ik af en toe een glimp opving als ik sigaretten verkocht op de stedelijke begraafplaats, die tevens als onze enige openluchtbioscoop fungeerde.

Pas halverwege mijn middelbare school leerde ik een paar woordjes Engels, toen mijn

oudste broer op een middag een schriftje mee naar huis bracht. Hij vertelde me dat hij net een paar woorden Engels van iemand had geleerd en dat hij die ook aan mij zou leren. Ik was zo opgewonden dat ik bij het avondeten bijna geen hap door mijn keel kreeg. Nadat ik die avond de olielamp had aangestoken (we hadden slechts af en toe stroom) en een lange broek en een blouse met lange mouwen had aangetrokken om de wolken muggen van me af te houden, haalde mijn broer plechtig zijn schrift tevoorschijn. Hij sloeg het open en wees naar een vreemd ogend woord. 'Sò cu lờ', las hij, waarna hij me met een verwachtingsvolle blik aankeek.

'Sò... sò', zei ik hem na en bracht mijn hand naar mijn mond.

'Sò cu lờ', zei hij opnieuw.

'Sò... sò cu...' herhaalde ik en barstte in lachen uit. De woorden die me net waren ontglipt klonken als de Vietnamese uitdrukking voor 'het geslachtsorgaan van een man vastpakken.'

Mijn eerste Engelse les was meteen afgelopen. Omdat ik de slappe lach kreeg, sloeg mijn broer zijn schrift met een klap dicht en stormde de kamer uit. Zijn gezicht was zo rood als het vruchtvlees van een *gấc*.

'Broer! Alsjeblieft, leer het me,' riep ik hem na, maar hij kwam niet terug. Pas later, veel later, kwam ik erachter dat mijn broer me een erg belangrijk woord had willen leren: 'school'.

Ik durfde niet te vragen of hij me weer les wilde geven, maar af en toe, als hij van huis was, stal ik zijn schrift. Dan verstopte ik me onder de mangobomen en kokospalmen die rond onze vijver stonden en staarde naar de Engelse woorden. Ik had het gevoel dat achter die vreemd aandoende woorden magische deuren schuilgingen en dat ik, als ik erin zou slagen die open te duwen, de wijde wereld zou kunnen binnentreden.

En nu, met *De bergen zingen*, zet ik mijn eerste stapjes in die wereld. Het schrijven van *De bergen zingen* vergde zeven jaar, honderden revisies, talloze slapeloze nachten, heel wat tranen en vele momenten van twijfel.

Ik twijfelde of ik wel goed genoeg was als verhalenverteller. Ik twijfelde aan mijn vermogen om gecompliceerde gedachten en gevoelens in het Engels te verwoorden. Maar ik heb nooit getwijfeld aan het besluit dat ik in 2006 nam, om op drieëndertigjarige leeftijd mijn droom om schrijver te worden weer op te pakken.

Als je de eerste bladzijde van *De bergen zingen* opslaat, open je de deur naar een authentiek Vietnam waar spreekwoorden door de dagelijkse

se gesprekken worden gestrooid, waar wiegeliëdjes en gedichten worden gezongen. Je zult de kleuren, rijkdom en complexiteit van onze cultuur ervaren, te beginnen met onze Vietnamese namen en onze taal, die met de bijbehorende diakritische tekens worden geschreven. Die tekens zien er in het begin misschien vreemd uit, maar ze zijn net zo belangrijk als een dak van een huis.

Net als voor Hương in *De bergen zingen* waren boeken gedurende een aantal jaren in mijn kindertijd mijn enige vrienden. Ze boden me de kans te ontsnappen aan wanhoop en armoede. Met mijn ouders verhuisde ik een paar jaar na de oorlog van het Noorden naar het Zuiden van Vietnam, maar er waren nog steeds grote spanningen tussen Noord en Zuid. Omdat mijn leven zich tussen al die spanningen afspeelde, besefte ik hoe diep de wonden waren die ons land en onze families verdeelden. Veel van die wonden zijn nog niet geheeld, hoewel

Ik hoop dat het verhaal van Hương en Diệu Lan internationale lezers laat ontdekken dat we dezelfde eigenschappen delen die ons tot mens maken.

er vijfenveertig jaar verstreken is sinds het einde van de oorlog op 30 april 1975.

Wat de relatie tussen Vietnam en de Verenigde Staten betreft is er een enorme vooruitgang geboekt, maar de wonden die ons land en onze families verdeelden, zowel thuis als in de diaspora, blijven diep en pijnlijk. Daarom heb ik in *De bergen zingen* ons volk in de Vietnamoorlog centraal gesteld, in de hoop dat we ons zullen openstellen voor moeilijke, maar noodzakelijke gesprekken waarmee we elkaar bij het helingsproces kunnen helpen. Tegelijkertijd hoop ik dat het verhaal van Hương en Diệu Lan internationale lezers laat ontdekken dat we dezelfde eigenschappen delen die ons tot mens maken. Zoals Hương zegt: 'Op de een of andere manier wist ik dat er nooit meer oorlog zou komen als mensen bereid waren zich in elkaar te verdiepen en het licht van een andere cultuur te zien.'

DE BERGEN ZINGEN: EEN TIJDLIJN

Hoe het verhaal van de familie Trần in de Vietnamese geschiedenis past

De Franse troepen van Napoleon III vallen binnen

1858

Frankrijk legt Vietnam, Laos en Cambodja koloniale heerschappij op

Oma Diêu Lan wordt geboren

1887

19 MEI 1941 De groepering Việt Minh wordt in het noorden van Vietnam gevormd met als doel om zich te verzetten tegen de bezetting

1920

Japan valt Vietnam binnen en regeert het land samen met Frankrijk

1940

Oma Diêu Lans vader komt tegenover Japanse troepen te staan

1941

1942

Twee miljoen Vietnamezen sterven gedurende een enorme hongersnood
De familie Trần lijdt onder de hongersnood

1944

19 AUGUSTUS 1945 De Việt Minh grijpen de macht
2 SEPTEMBER 1945 President Hồ Chí Minh roept de onafhankelijkheid van Vietnam uit

1945

8 MEI 1950 De Verenigde Staten vergroten hun militaire steun aan Frankrijk

1950

7 MEI 1954 De Việt Minh verslaan de Franse troepen tijdens de Slag bij Điện Biên Phủ

1953

21 JULI 1954 De akkoorden van Genève verdelen Vietnam in Noord en Zuid

1954

OKTOBER 1955 Ngô Đình Diệm verslaat voormalig heerser Bảo Đại en wordt president van Zuid-Vietnam

1955

De landhervorming bereikt het dorp van de familie Trần

20 DECEMBER 1960 Het Nationaal Front voor de Bevrijding, met als gewapende tak de Vietcong, wordt in Zuid-Vietnam opgericht

1956

18 AUGUSTUS 1956 Noord-Vietnam geeft toe dat er tijdens de landhervorming fouten zijn gemaakt

1960

Hương wordt geboren

AUGUSTUS 1964 De Verenigde Staten beweren dat er Noord-Vietnamese torpedoaanvallen hebben plaatsgevonden op Amerikaanse marineschepen in de Golf van Tonkin

1964

Het Amerikaans Congres neemt een resolutie aan die president Johnson in staat stelt zich te wreken en de veiligheid te handhaven

13 FEBRUARI 1965 President Johnson geeft zijn goedkeuring voor operatie-Rolling Thunder, bombardementen van de Verenigde Staten op Noord-Vietnam die tot 1968 duurden

1965

8 MAART 1965 De eerste Amerikaanse gevechtstroepen landen op de stranden bij Đà Nẵng

30 JANUARI 1968 Op de Vietnamese oudejaarsavond start Noord-Vietnam met het Tet-offensief van onverwachtse aanvallen

1968

Huôngs vader, oom Đạt en oom Thuận sluiten zich aan bij het Noord-Vietnamese leger en vertrekken richting het zuiden

Huôngs moeder vertrekt naar het strijdveld om naar Huôngs vader te zoeken

1972

18 DECEMBER 1972 President Nixon kondigt de start van operatie-Linebacker II aan, ook wel bekend als de Kerstbombardementen

27 JANUARI 1973 De Parijse vredesakkoorden worden getekend

1973

29 MAART 1973 De laatste gevechtstroepen van de Verenigde Staten verlaten Vietnam

1975

20 APRIL 1975 Het einde van de Vietnamoorlog

JUNI 1979 De familie Trần wordt herenigd met een vermist familielid

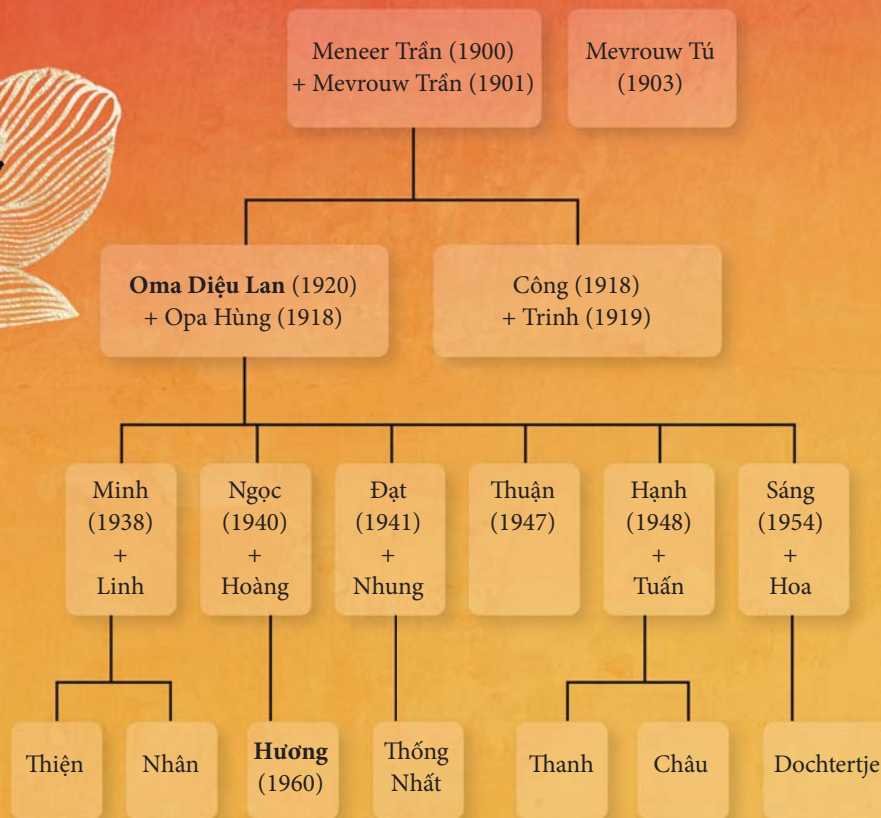
1979

Het verhaal van de familie Trần wordt vereeuwigd als Hương het op papier zet

2021

DE STAMBOOM VAN DE FAMILIE TRẦN

DE MUZIEK VAN VIETNAM

Om je nog meer van haar thuisland te laten ervaren, heeft Nguyễn Phan Quế Mai een playlist van Vietnamese muziek samengesteld. De lijst bevat een aantal van haar favoriete artiesten en nummers, zelfs eentje geïnspireerd op haar poëzie. Ga naar Spotify (<https://spoti.fi/2w1wXpB>) om naar haar playlist te luisteren!

TỔ QUỐC GỌI TÊN MÌNH, gedicht van Nguyễn Phan Quế Mai, muziek van Đinh Trung Cẩn, gezongen door Trọng Tấn
NHƯ CÁNH VẠC BAY, muziek en tekst van Trịnh Công Sơn, gezongen door Hồng Nhung
CHÈNH VÊN, muziek en tekst van en gezongen door Lê Cát Trọng Lý
ÁO LỤA HÀ ĐÔNG, gedicht van Nguyễn Sa, muziek van Ngô Thụy Miên, gezongen door Quang Dũng
TIẾNG VIỆT, gedicht van Lưu Quang Vũ, muziek van Nguyễn Lê Tâm, gezongen door Ngô Hồng Quang
KHÚC THỤY DU, gedicht van Du Tử Lê, muziek van Anh Bằng, gezongen door Quang Dũng
SẮC MÀU, muziek en tekst van Trần Tiến, gezongen door Trần Thu Hà
ÁO ANH SÚT CHỈ ĐƯỜNG TÀ, gedicht van Hữu Loan, muziek van Phạm Duy, gezongen door Đức Tuấn
NGÂM NGŨI, gedicht van Huy Cận, muziek van Phạm Duy, gezongen door Tùng Dương
SUỐI MƠ, muziek en tekst van Văn Cao, gezongen door Mỹ Linh

